

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

X Міжнародної молодіжної
науково-практичної інтернет-конференції

(м. Полтава, 28 листопада 2024 року)

**Полтава
2025**

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**X Міжнародної молодіжної
науково-практичної інтернет-конференції**

(м. Полтава, 28 листопада 2024 року)

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 001:378-053.6(082)

НЗ4

Друкується відповідно до Наказу по університету № 180-Н від 10 вересня 2024 року.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

Організаційний комітет конференції

Н. С. Педченко, голова організаційного комітету, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

Н. І. Манжура, заступник голови організаційного комітету, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації ПУЕТ;

Ю. В. Перегуда, директор Міжнародного науково-освітнього центру;

А. С. Каченко, канд. техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в.о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Наука і молодь у ХХІ сторіччі: збірник матеріалів
НЗ4 Х Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 28 листопада 2024 року). – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 1127 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-478-9

У збірнику представлено тези учасників Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь у ХХІ сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Готельно-ресторанна та курортна справа», «Економіка», «Комп'ютерні науки», «Маркетинг», «Менеджмент», «Міжнародні економічні відносини», «Облік і оподаткування», «Освітні, педагогічні науки», «Особистий розвиток і лідерство», «Патріотичне виховання в сучасному педагогічному процесі як складова національної безпеки незалежної України», «Підприємництво та торгівля», «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Туризм і рекреація», «Філологія», «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», «Харчові технології», «Якість вищої освіти: проблеми, виклики перспективи»

УДК 001:378-053.6(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-478-9

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»

Полтавський університет економіки і торгівлі (Україна)

Львівський торговельно-економічний університет (Україна)

Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут (Україна)

Повісланський університет (Республіка Польща)

Євразійський національний університет
імені Л. М. Гумільова (Республіка Казахстан)

Кооперативно-торговий університет Молдови
(Республіка Молдова)

Таджицький державний університет комерції
(Республіка Таджикистан)

Університет національного та світового господарства
(Республіка Болгарія)

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Батумський університет навігації (м. Батумі, Грузія)

Бердянський державний педагогічний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

ISMA Вища школа менеджменту інформаційних систем
(м. Рига, Латвія)

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський
фаховий коледж Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя» (м. Тернопіль, Україна)

Вінницький торговельно-економічний інститут Державного
торговельно-економічного університету
(м. Вінниця, Україна)

Волинський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк, Україна)

ВСП «Автотранспортний фаховий коледж Криворізького
національного університету» (м. Кривий Ріг, Україна)

Державний біотехнологічний університет
(м. Харків, Україна)

Державний торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
(м. Дніпро, Україна)

Дніпровський державний технічний університет
(м. Кам'янське, Україна)

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

Донецький національний університет імені Василя Стуса,
(м. Вінниця, Україна)

Європейський університет (м. Полтава, Україна)

Інститут філології і масових комунікацій (м. Київ, Україна)

Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу (м. Івано-Франківськ, Україна)

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Кам'янський енергетичний фаховий коледж
(м. Кам'янське, Україна)

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана (м. Київ, Україна)

Київський політехнічний інститут (м. Київ, Україна)

Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка (м. Полтава, Україна)

Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів, Україна)

Національний аерокосмічний університет
імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
(м. Харків, Україна)

Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут» (м. Харків, Україна)

Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(м. Київ, Україна)

Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)

Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне, Україна)

Національний університет цивільного захисту України
(м. Харків, Україна)

Національний університет «Чернігівська політехніка»
(м. Чернігів, Україна)

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(м. Ніжин, Україна)

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (м. Полтава, Україна)

Полтавський університет економіки і торгівлі
(м. Полтава, Україна)

Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

Сумський національний аграрний університет
(м. Суми, Україна)

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ БУДІВНИЦТВА ТА ЦИВІЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

Н. С. Сухачова, канд. філол. наук, доцент кафедри української, іноземної мов та перекладу;

О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи;

Г. М. Гасій, спеціальність Філологія, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Полтавський університет економіки і торгівлі

Дослідження історичних подій свідчать, що терміносистема будівництва та цивільної інженерії не була винайдена в якийсь конкретний проміжок. Навпаки, терміносистема будівництва та цивільної інженерії – це результат тривалого історичного процесу, який охоплює досягнення багатьох поколінь з різних епох. Варто виділити кілька ключових особистостей, які зробили значний внесок у формування та систематизацію будівельної термінології:

– Марк Вітрувій Полліон (лат. *Marcus Vitruvius Pollio*) (І ст. до н. е.) – римський архітектор, автор трактату «Десять книг про архітектуру» (лат. *De architectura libri decem*). Хоча це не словник у сучасному розумінні, проте трактат містить визначення та пояснення будівельних термінів того часу;

– Леон Баттіста Альберті (італ. *Alberti, Leone Battist*) (15 ст.) – італійський архітектор, автор трактату «10 книг про будівництво» (лат. *De re aedificatoria libri decem*), яка стала архітектурно-будівельною енциклопедією того часу;

– Джеймс Елмес (англ. *James Elmes*) – англійський архітектор, інженер-будівельник і письменник про мистецтво. Автор словника «*Dictionary of Fine arts*», опублікованого у 1826 році, який містить пояснення основних термінів, що використовуються в мистецтві живопису, скульптури, архітектури та гравюри, у всіх їх різноманітних галузях;

– Джон Генрі Паркер (англ. *John Henry Parker*) – англійський мистецтвознавець, історик мистецтва та археолог. Автор «*Glossary of terms used in Grecian, Roman, Italian, and Gothic architecture*» (1836). Хоча це джерело, як і попередні, переважно пов'язані з архітектурою, проте воно містило багато термінів,

що стосуються безпосередньо будівництва та цивільної інженерії.

Варто зауважити, що ці особистості згадані у контексті ранніх спроб систематизувати термінологію, а не за досягнення в сфері архітектури та будівництва. Звісно, що історія знає безліч відомих архітекторів, інженерів, вчених, митців тощо, які залишили по собі геніальні творіння та винаходи, що так чи інакше сприяли розвитку галуззі.

Значний вплив на формування термінології спричинила промислова революція (XVIII–XIX століття), оскільки цей період характеризується швидким розвитком будівельних технологій і, відповідно, термінології. Проте найбільших змін терміносистема будівництва та цивільної інженерії зазнає починаючи з XX століття, коли спостерігався стрімкий розвиток стандартизації в будівництві та створення різних організацій, наприклад, створення у 1947 році «*The International Organization for Standardization (ISO)*», що у свою чергу призвело до більш систематичного підходу у формуванні термінології.

Будівельна терміносистема продовжує розвиватися і сьогодні, адаптуючись до нових технологій, матеріалів та методів будівництва (впровадження BIM-технологій, 3D-друку конструкцій, композитних матеріалів тощо).

Для позначення дисципліни будівництва та цивільної інженерії у англійській мові використовується термін «*Civil Engineering*».

Вважається, що термін «*Civil Engineering*» вперше був використаний у період з 1750 до 1760 року Джоном Смітоном (англ. *John Smeaton*), якого прийнято називати батьком цивільної інженерії «*Civil Engineering*» [2, 3]. Ймовірно він використав цей термін, щоб відмежувати свою роботу від роботи військових інженерів. До XVIII століття термін «*інженер*» зазвичай асоціювався з військовою справою, оскільки інженери переважно займалися проектуванням фортифікаційних споруд. Наприклад, словник *Chambers Dictionary* поміж іншого визначає інженера («*engineer*») як: «офіцер, відповідальний за двигуни судна; особа, особливо член збройних сил, яка проектує та будує військову апаратуру та навчена будівельним роботам» [1].

Варто відзначити що, ключова роль Джона Смітона у визначенні сучасного розуміння терміна «*Civil Engineering*» наразі залишається загальновизнаною.

Загалом розвиток безпосередньо термінології у сфері будівництва та цивільної інженерії нерозривно пов'язаний із розвитком та становленням самої галузі «*Civil Engineering*» та промисловості загалом, зокрема:

- створення перших професійних товариств. Наприклад, засноване Джон Смітоном у 1771 році Товариство цивільних інженерів (Society of Civil Engineers), яке пізніше було перейменовано на Smeatonian Society of Civil Engineers на його честь [5] або Інститут цивільних інженерів The Institution of Civil Engineers (ICE) у Великобританії в 1818 році [4];

- публікація перших підручників з цивільної інженерії, які містили глосарії термінів. Наприклад, видавництво посібника для цивільного будівництва Вільяма Джона Макуорна Ранкіна (англ. *William John Macquorn Rankine*) «*A Manual of Civil Engineering*» у 1862 році [6].

Проте, враховуючи історичний характер поданої інформації, завжди існує ймовірність, що подальші дослідження можуть виявити ще більш раннє використання терміна «*Civil Engineering*».

Список використаних джерел

1. Chambers Dictionary [Електронний ресурс]. URL: <https://chambers.co.uk/search/?query=engineer&title=21st> (date of access: 10.10.2024).
2. Heriot-Watt University. John Smeaton – Advances in Civil Engineering [Електронний ресурс]. URL: <https://smeaton2024.site.hw.ac.uk/john-smeaton/#:~:text=John%20Smeaton%20is%20regarded%20as,be%20his%20most%20famous%20accomplishment.> (date of access: 10.10.2024).
3. John Smeaton. Wikipedia, the free encyclopedia [Електронний ресурс]. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/John_Smeaton (date of access: 09.10.2024).
4. The Institution of Civil Engineers (ICE). Our history [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ice.org.uk/about-us/our-organisation/history> (date of access: 09.10.2024).
5. The Smeatonian Society of Civil Engineers. The Smeatonian Society [Електронний ресурс]. URL: <https://www.smeatonians.org/> (date of access: 10.10.2024).
6. William Rankine. Wikipedia, the free encyclopedia [Електронний ресурс]. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/William_Rankine (date of access: 09.10.2024).